

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZED:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓNYIVAL
Városi könyvnyomda-vállalat
irodájában.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

Jelen és jövő.

Bizonyára mindannyian emlékezünk, hogy mikor városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése a nemzeti ellenállást kimondotta, figyelmeztető írás intette az adófizető polgárokat, hogy adóösszegüket helyezték el a pénztáratoknál, mert ha a kibontakozás megtörténik és a törvényes rend helyreáll, az állami adókat be kell fizetni. Lapunk is felkérte az adófizető polgárokat a saját érdekükben, hogy szívleljék meg ezen becsületes és észszerű tanácsot, hogy azonban ezen tanácsnak kevés fogamatja volt, nyomban kitűnik a következőkből.

A napokban politizáltunk. Vajjon ki nem politizál ma-napság. A társaságban szó esett a be nem fizetett adókról és arról a bizonyos nyomorról és szenvedésről, melynek szomorú képét a legfelsőbb kézirat leírta. A társaság egyik tagja, ki hivatásánál fogva nagyon sokat érintkezik a néppel, elbeszélte, hogy leszámítva a tavalyi és harmadévi züllött közgazdasági viszonyokat, nem talál rosszabb helyzetet, sőt bizonyos tekintetben a szegény nép jobban élt az elmúlt évben és tisztességesebben ruházkodott, mert nem fizetvén adót, bővebben telt élelemre, czifra szürre és takaros viganóra. Vagyis röviden szólva, vigabban teltek a napok, mint azon időkben, melyekben adót kellett fizetni.

Ennek a jólétnek azonban ne örüljön senki, mert a rövid farsangnak hosszú börtje szokott lenni. Elvégre is a politika hullámai le fognak csendesedni és beáll a törvényes rend, amidőn is polgári köteleességeinknek a fennálló törvények szellemében eleget kell tennünk. Minél később mulik el a vihar, annál nehezebb lesz az adófizető polgár helyzete. Az adótartozás egy lavinává válik, mely talán egyeseknek összes vagyonát el fogja söpörni, hacsak valami irgalmas rendelet — tekintettel a helyzet súlyos voltára — részfizetéseket nem engedélyez. Mert az a szegény ember, aki néhány korona adóját is csak intések után fizeti be, nem lesz képes kötelezettségének eleget tenni és ne legyen Kasszandra, de félek tőle, hogy százak és százak helyrehozhatatlan vagyoni romlását fogja okozni a felgyülemlett adótartozás gőzerővel való behajtása.

Legszomorubb ebben a dologban az, hogy az elmaradt adók befizetése éppen azon embereket és családokat fogja legfájóbban sújtani, akik most is emberfeletti erővel harcolnak a megélhetés gondjaival. Egyszóval, a kicsiny emberek kerülnek utvesztőbe és egyikük-másikuk ugyancsak későn fogja belátni, hogy okos dolog volt volna az uton-utfélen hangoztatott tanácsokat megfogadni és az adóba szánt összeget valami biztos helyre elhelyezni.

Közéleti és közgazdasági viszonyaink nagyon, de nagyon meg fognak romlani. Sok család nyugalma fog összeomlani és megszorodik azok száma, akik ellen végrehajtás lesz vezetve. Mert nincs a világon nehezebb dolog,

mint a csekély vagyonu embernek az államtól fizetési halasztást kieszközölni, még rendes körülmények közt is, hát még most, mikor az állampénztár a be nem fizetett adók miatt szintén pénzsűkiben van.

Higye el bárki is, hogy a jövő képe az adófizetés tekintetében nem valami rózsás. Nehéz napokra lehet kilátásunk, védekezzék tehát mindenki a fenyegető veszély ellen, még nem késő. Kiki tegye félre adóba szánt pénzét, nehogy készületlenül találja a válság megszűnése.

Nem szeretnénk, ha bárki is félreértene bennünket. Városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlésének egyhangu határozata volt, hogy nem fogadja el még az önként befizetni szándékolt adókat sem. Ezen határozat kötelező erővel bír és nem is szándékozik senki ezen hozott határozatot megváltoztatni. Ámde másrészt mindannyiunknak kötelessége előrenézni és az okvetlenül bekövetkező veszedelemre figyelmeztetni egymást. Ne legyen tehát szavunk elhangzó szó a pusztában, hanem a meggyőzés erejével, a felvilágosító tanács fényességével, másrészt a jövő sötét képének festésével figyelmeztessük egymást arra, hogy tegyük félre adóhátralékainkat, nehogy csakugyan bekövetkezzék a nyomor és szenvedés korszaka.

Városunk polgársága mindent megfontoló, érett nép. Érett elmével és higgadt mérlegeléssel mindenki beláthat a jövőbe. Tőlünk függ tehát, hogy a jövő veszedelmét elkerülhessük. Ne bizzunk senkiben, csak az önmagunk erejében és okos takarékoságában. Ez elhárítja fejünk felől a jövő veszedelmét, míg ha most az adóra szükséges pénzkészletünket feléljük, vagy czifra ruhákra költjük, könnyen megeshetik, hogy a válságos idők elmúltával az egyén jut válságba, melyet azonban nem fog megoidani, csak a végrehajtó.

Szomorú képet festettünk, de nincs benne egyetlen hamis vonás sem...

Koncz Ákos.

A multból.

Kossuth Lajos levele a debreczeni tanácshoz.

A szabadságharcz napjaiban tudvalevőleg az országgyűlés Debreczenbe költözött. A város nagy örömmel és bizonyos nemes büszkeséggel fogadta falai közé a nemzet képviselőit és Kossuth Lajos honvédelmi bizottmányi elnök lakására, itt tartózkodásának idejére, diszörséget rendelt a nemzetőrökből.

Nemsokára szomorú hírek érkeztek az ország minden vidékéről. Ujabb és újabb csapatok indultak a táborba a haza szabadságának védelmére. Minden ép emberre szükség volt a harcmezőn s így Debreczenből is szakadatlanul mentek a hazáért küzdeni, meghalni.

Ily körülmények között Kossuth Lajos nem akarta, hogy a nemzetőrség saját személye körül tegyen szolgálatait és 1849. évi február hó 14-én a következő levelet küldte Poroszlay Fridrik akkori polgármester útján a tanácshoz:

»Azon szives látás, mit a kormány és az országgyűlés e város részéről, mióta kebelében székel, naponként tapasztalt, személyem irányában azzal tetéztetett, hogy felhívásom nélkül önkényi készségről szállásomon nemzetőrei által őrszolgálatot tétetni rendelt. Fogadják Önök sokszoros köszönetemet ezen vágyam feletti megbecsültetésemért. Azonban, midőn e város fiainak szolgálatait a vészben borongó haza oly annyira igénybe veszi, hogy míg azok egyrésze Tisza-Füred felé szállott szabadságunk védelmére, másrésze pedig nem tekintve a távolságot, nem kimélve vért és verejtéket, Erdélyben harczolt és ezen harczosok ismét 500 ujjakkal váltatnak fel, — midőn mondom, fenyegetett hazánk e város fiait polgári keresetük hátramaradásával annyira igénybe veszi, — akkor a lelkes nemzetőrséget saját személyem körüli szolgálattal tovább is társztani engednem, tiltja becsület-érzelmem. Ez az egyedüli ok, mit a nemzetőrségnek kijelenteni kérek, — mely miatt körültem őrszolgálatától felmentem. Kérem Önöket uraim, hogy a helybeli nemzetőrségnek az illető parancsnokság által ezen érzelmeimet szives köszönetem mellett napi parancsban tudtul adni sziveskedjenek. Ennyi tapasztalt nagy szivesség után, — tehetek én is egy csekély szivességet.

Akadnak bizonyára a nemzetőrség közt olyanok, kik míg távol harczolnak, nőik itthon szenvednek, vagy olyanok, kik a harczban gyöngébben sebesülvén, meggyógyítási költségeik mellett is az álladalomhoz segélyért folyamodni jogot nem tarthatnak, az ilyenek közt némi enyhítésül, készkedjenek Önök az ide mellékelt 100 pp. frtot kiosztani. Kelt Debreczenben, 1849. február 14. Kossuth Lajos, a honvédelmi bizottmány elnöke.

A tanács megköszönte a figyelmet s a küldött 100 frtot a segedelmi pénztárhoz rendelte tétetni.

A debreczeni levéltárból közli:

K. Á.

Hirek.

— **A Hortobágy hasznosítása.** A Hortobágy hasznosítása ügyében kiküldött kisebb bizottság *Király Gyula* elnöklésével megvitatta a Hortobágy hasznosításának kérdését és erre vonatkozó jelentését átadta *Kovács József* polgármesternek. A javaslat lényegében egyezik a *Kövendy-féle* javaslattal, de a részletekben eltér attól. Lapunk legközelebbi számában bemutatjuk ezen tervezetet egész terjedelmében. Megjegyezzük itt, hogy legkiválóbb nemzetgazdasági iróink érdeklődnek ezen fontos ügy iránt és szerkesztőségünkhöz is nap-nap mellett érkeznek tudakozódó levelek az ügy állásáról.

— **A József főherczeg szanatórium célja.** Az egyesület célja korunk legnagyobb betegségére, a tüdővész ellen küzdeni minden rendelkezésre álló módon. E végből az egyesület széleskörű mozgalmat indít, hogy a pusztító kór ellen való védekezés köztudata hassa át a sziveket. Igyekeznek bevonni az orvosi kart, amelynek tagjait felolvasásokra, népszerű ismertetésekre kéri föl. Népszerű röpiratokat oszt szét, pályaműveket jutalmaz, tudnivalókat terjeszt, tanácsokat ad a betegség pusztításainak enyhítésére. Beviszi a védekezés szükségének tudatát az

iskolai nevelés területére. Megnyerni igyekeznek az irói világot, a lelkesi és tanítói kart, hogy általok a betegség arányáról, ragályos voltáról és gyógyíthatásáról a társadalom minden rétege kellő ismeretet szerezzon. A községeket a rájuk néző feladatokról tájékoztatja s ezeknek teljesítésére megfelelő módon serkenti. Elismerő jutalmakat oszt azoknak az orvosoknak és tanítóknak, akik az egyesületnek munkaterületén a legintenzivebb működést fejtik ki. Gondja van az egyesületnek arra, hogy a beteget a családban kikutassa, a családi körből gyógyítóházakba vonja, a népesség szegényebb köreiben a lakásviszonyokat javítsa. Felveszi tevékenysége körébe a küzdelmet az alkohol ellen, mint amely egyik oka a tüdőbetegség terjedésének. Egyeseknek gyógysegélyeket ad és ellenőrzi, hogy a segély az orvosi rendelkezés szerint használtassék föl. Az alföldi (gyulai) József szanatórium létesítése után az ország egyéb részeiben is gyógyítóházakat (szanatóriumokat) állít a tüdőbetegeknek. A gyógyítóházakba elhelyezett betegek családját segélyezi. Az üdülő betegeknek olyan foglalkozásról gondoskodik, mely azok nehezen visszaszerzett egészségének ártalmára nincsen. Ambulatoriumokat és dispensariumokat állít föl. Ingyenesen oszt ki köpöcsészeket és közhelyeken könnyen áttekinthető fölhívást intéz a közönséghez, azok használatára. Kolóniákat létesít az üdülő tüdőbetegek részére. Általában felöleli a tüdőbetegség csapásai enyhítésének, a védekezésnek, az óvóintézkedéseknek minden tennivalóját.

— **Helyettesítés.** A városi tanács a felfüggesztett dr. Könyves *Tóth Mihály* rendőrkapitány helyettesítésére Simon Miklós ker. kapitányt, *Orosz László* fogalmazó helyére pedig Balogh Sándor tb. aljegyzőt küldte ki. A bejelentési hivatalt a vizsgálat ideje alatt *Velési Béla* fogalmazó vezeti.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Nemes Gusztáv* tanfelügyelőségi tollnokot Temes vármegye segéd-tanfelügyelőjévé nevezte ki. A tanügy eme lelkes munkásának előléptetésén örülünk, másrészt azonban sajnáljuk a szeretetreméltó, művelt férfinak távozását.

— **Kolozsvár sz. kir. város és az önálló vámterület.** Kolozsvár sz. kir. város közgyűlése az önálló vámterület érdekében megkereste az összes törvényhatóságokat, hogy az országgyűlés képviselőházához intézendő feliratukban tiltakozzanak a kereskedelmi szerződések megkötése ellen és követeljék az önálló vámterület behozatalát.

— **A magyar gyáriparosok országos szövetsége** debreczeni fiókjának elnöke Szántó Győző gyáros ez uton is tudatja azokkal, kik a szövetség ügyeiben felvilágosítást óhajtanak szerezni, hogy vasárnaponként délelőtt 11—12 óra közt a kereskedelmi és iparkamarában szivesen rendelkezésükre áll.

— **A belügyminiszter és az új főispánok.** Kristóffy József belügyminiszter leiratot intézett mindazon vármegyei törvényhatóságokhoz, amelyek közgyűlési határozat alapján kimondták, hogy az ujonnan kinevezett főispánt be nem iktatják és ha ez mégis megtörténne, hivatali működésében nem támogatják és utasításaik végrehajtásától a vármegyei tisztviselőket eltiltják. A leirat így hangzik:

»Minthogy a főispán ő felsége által történt kinevezésének törvényességét bírálni a törvényhatóság jogosítva nincs, minthogy a főispáni eskü a törvényhatóságokkal szemben törvény- és alkotmányjogi biztosítékot képez; minthogy a törvényhatóság közigazgatási érdekei minden kétséget kizárólag megkövetelik azt, hogy a főispánnak, mint a végrehajtó hatalom képviselőjének és a törvényhatósági önkormányzat ellenőrének hivatalos helyisége a vármegye székházában legyen elhelyezve; minthogy továbbá a vármegye

ujonnan kinevezett főispánjának, mint törvényesen kinevezett főispánnak, eskületétele érdekében szükséges intézkedéseit a vármegye tisztviselői foganatosítani tartoznak és minthogy a törvényhatósági bizottságnak nem áll jogában a közigazgatási bizottságot törvényben előírt kötelessége megszegésére fölhívni, ennél fogva:

a törvényhatóságnak a főispáni kinevezés törvényes voltának el nem ismerése, a főispáni helyiségek át nem adása és elzárása, a beiktató közgyűlés összehívásának, a tisztviselők azon való részvételének és a főispáni intézkedések foganatosításának eltiltása, valamint a közigazgatási bizottságnak törvényes kötelessége megtagadására való felhívása és a tisztviselők erkölcsi és anyagi érdekeinek biztosítása iránt hozott határozatait törvénytelennek és a törvényhatóság tekintélyéhez nem méltó oly kicsinyes dacznak kell tekintenem, amely megütközést kelt és a törvényhatóság önkormányzati joga gyakorlásának komolyságához fűződő bizalmat ingatja meg.

Mindezeknél fogva, tekintettel arra, hogy a törvényhatóságok feletti kormányhatósági felügyeleti jogom egyúttal szigorú kötelességemmé teszi azt is, hogy a vármegye önkormányzati hatáskörének tekintélyét megóvjam és a vármegyei közigazgatás zavartalan menetét minden összhangbontó törekvéssel szemben biztosítsam, a törvényhatósági bizottság határozatának idevágó részét az 1886. évi XXI. t.-cz. 10-ik szakaszában adott jogom alapján megsemmisítem és utasítom a vármegye közönségét, hogy a főispáni helyiségeket azonnal bocsássa a főispán rendelkezésére, tisztviselőit pedig utasítsa, hogy a főispánnak az eskü letétele végett szükséges és egyéb törvényszerű intézkedéseit feltétlenül foganatosítsa.

Budapest, 1906 január hó 24-én.

Kristóffy s. k.

— **Ezer korona a pénzhamisítók fejére.** A pénzügyminiszter körrendeletben hívta fel a közönség figyelmét az ezüst és nickel pénzek átvételénél való óvatosságra. 1897-ben főleg az egy forintos tallérokat hamisították, míg 1902. óta az egy koronás, 1903. július óta pedig az öt koronásokra is kiterjed a hamisítás. A hamisítványok forgalomba hozatala egyre terjed. A hamis pénzek késsel könnyen vágathatók, felületük érdes, homályos és betűik elmosódtak. A felirat: »Bizalmam az ősi erényben« teljesen hiányzik vagy az érmebe öntve teljesen elmosódott. Ismertető jelei tehát: szürke szín, zsiros tapintat, csekélyebb súly, érdes felület és hiányos felirat. Aki a hamisítók nyomára vezet a hatóságokat, az a pénzügyminiszteriumtól 1000 korona jutalmat kap.

— **Jubileumi diszgyűlés.** A debreczeni Páli Szt. Vincze Egyesület tíz évi működése után január hó 28-án, vasárnap d. u. 5 órakor a »Bika« disztermében jubileumi diszgyűlést tart, melyet megelőző ugyanaznap délután 4 órakor a kath. templomban tartandó hálaadó istentisztelet. Ezen jótékony egyesület tíz évi működését felölelő diszgyűlésre vendégeket és minden emberbaráti munkálkodás iránt érdeklődőt szívesen látunk. Belépti-díj nincs. A diszgyűlést társas à la carte követi ugyanott, melyen a közgyűlés tagjai részt vehetnek. Tisztelettel a debreczeni Szt. Vincze Egyesület elnöksége.

— **A h. főkapitány a tanácsban.** Vaday László dr. h.-főkapitány f. hó 25-ikén megjelent a városi tanács ülésén és ott bemutatkozott.

— **Domahidy Elemér búcsúja.** Domahidy Elemér Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város volt főispánja, kinek távozása nagy veszteség városunk közigazgatására, most búcsúzott el megleghangu iratban a városi tanácstól.

— **Tiszti orvosok nyilatkozata.** A fővárosi sajtó Kovács Gusztáv debreczeni főispán állapotáról írott tudósításaiban annak a vádnak adott kifejezést, hogy a fejsebgyenyedése a debreczeni kezelő orvosok mulasztása folytán állott elő.

Dr. Balkányi, dr. Szalay és dr. Varga tiszti orvosok a budapesti tudósító útján erre nézve a következő nyilatkozatot tették közzé:

»Az összes budapesti lapok — és ezek nyomán a debreczeni lapok is — Kovács Gusztáv ur, Debreczen és Hajdumegye főispánja sérüléseinek gyógyulásában beállott szövődményekért — a kezelő orvosok véleményezése alapján — ama debreczeni orvosokat teszik felelősekké, kik őt az első segélynyújtásban részesítették.

Ez ellen mi alólírottak határozottan tiltakozunk.

Ugyanis elismert tény, hogy sebzés folytán beállott komplikáció (gennyedés, orbáncz, stb.) az első 5—6 napon belől feltétlenül jelentkezik, a jelen esetben azonban a komplikáció csak a 15—17-ik napon állván be, az semmi körülmények között nem imputálható a rendkívüli körülmények között első segélyt nyújtó debreczeni orvosoknak, kik nyugodt lélekkel állítják, hogy az első segélynyújtáskor a sebészeti körülményeknek minden tekintetben megfeleltek, annál kevésbé imputálható, mert ők a főispán ur figyelmét arra ismételtelen felhívták, hogy az itt kapott első kötést — mint ideiglenest — Budapestre érkeztek azonnal változtassa meg.

Ha azonban — és pedig a 15—17-ik napon lépett fel valamely komplikáció, az tisztán és kizárólagosan csak az utókezelésnek tudható be.

Debreczen 1906. jan. hó 21-én.

Balkányi Ede dr. I. ker. orvos., K. Szalay Béla dr. II. ker. orvos, Varga Emil dr. III. ker. orvos, mint segélynyújtó tiszti orvosok.

— **Felebezés.** A városi tanács a villamos telep építését a Siemens és Schukkert cégnek adta ki. A Ganz és Tsa részvénytársaság megfelebbezte a városi tanács határozatát, így tehát a legközelebb tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlés fog dönteni ez ügyben, mely a folytonos felebbezések folytán nem tud dűlőre jutni.

— **Felfüggesztések.** Kristóffy József belügyminiszter folyó hó 24-én kelt leiratában K. Tóth Mihály mezőrendőrkapitányt, Orosz László rendőrfogalmazót és Szócs Lajos rendőrbiztost állásuktól felfüggesztette, végül megbizta a polgármestert, hogy rendeljen el vizsgálatot a saját hatáskörében és esetleg függessze fel Vadas Mózes rendőr őrsparancsnokot, Botos Lajos detektivet, Horváth Gábor, Horváth Károly, Karikó Balázs, Biben Miklós, Nagy László, Babó Péter, Holkos József, Váczi Sándor, Hajdu Kálmán és Ványi Zsigmond ellen.

— **Az új h. főkapitány.** Vaday László f. hó 24-én Debreczenbe érkezett és tegnap átvette a rendőrség ideiglenes vezetését Tóth János h. főkapitánytól, ki a belügyminiszter rendelkezéséből visszatér Budapestre. Kovács József polgármester Vaday László budapesti rendőrfogalmazó h. főkapitányra való kineveztetését, mint a kormánybiztosság belkörü intézkedését tudomásul vette.

— **Nagylelkű adomány.** Székely Ádám fugyivá-árhelyi lelkész évi jövedelmének 10%-át felajánlotta életfogytig a Debreczenben létesítendő egyetem céljára. A nemes el-

Ily körülmények között Kossuth Lajos nem akarta, hogy a nemzetőrség saját személye körül tegyen szolgálót és 1849. évi február hó 14-én a következő levelet küldte Poroszlay Fridrik akkori polgármester útján a tanácshoz:

»Azon szives látás, mit a kormány és az országgyűlés e város részéről, mióta kebelében székel, naponként tapasztalt, személyem irányában azzal tetéztetett, hogy felhívásom nélkül önkényi készségről szállásomon nemzetőrei által őrszolgálatot tétetni rendelt. Fogadják Önök sokszoros köszönetemet ezen vágyam feletti megbecsültetésemért. Azonban, midőn e város fiainak szolgálátát a vészben borongó haza oly annyira igénybe veszi, hogy míg azok egyrésze Tisza-Füred felé szállott szabadságunk védelmére, másrésze pedig nem tekintve a távolságot, nem kimélve vért és verejtéket, Erdélyben harczolt és ezen harczosok ismét 500 ujjakkal váltatnak fel, — midőn mondom, fenyegetett hazánk e város fiait polgári keresetük hátramaradásával annyira igénybe veszi, — akkor a lelkes nemzetőrséget saját személyem körüli szolgálattal tovább is fárasztani engednem, tiltja becsület-érzelmem. Ez az egyedüli ok, mit a nemzetőrségnek kijelenteni kérek, — mely miatt körültem őrszolgálatától felmentem. Kérem Önöket uraim, hogy a helybeli nemzetőrségnek az illető parancsnokság által ezen érzelmeimet szives köszönetem mellett napi parancsban tudtul adni sziveskedjenek. Ennyi tapasztalt nagy szívesség után, — tehetek én is egy csekély szívességet.

Akadnak bizonyára a nemzetőrség közt olyanok, kik míg távol harcolnak, nők itthon szenvednek, vagy olyanok, kik a harczban gyöngébben sebesülvén, meggyógyítási költségeik mellett is az álladalomhoz segélyért folyamodni jogot nem tarthatnak, az ilyenek közt némi enyhítésül, készkedjenek Önök az ide mellékelt 100 pp. frtot kiosztani. Kelt Debreczenben, 1849. február 14. Kossuth Lajos, a honvédelmi bizottmány elnöke.

A tanács megköszönte a figyelmet s a küldött 100 frtot a segedelmi pénztárhoz rendelte tétetni.

A debreczeni levéltárból közli:

K. Á.

Hirek.

— **A Hortobágy hasznosítása.** A Hortobágy hasznosítása ügyében kiküldött kisebb bizottság *Király Gyula* elnöklésével megvitatta a Hortobágy hasznosításának kérdését és erre vonatkozó jelentését átadta *Kovács József* polgármesternek. A javaslat lényegében egyezik a *Kövendy-féle* javaslattal, de a részletekben eltér attól. Lapunk legközelebbi számában bemutatjuk ezen tervezetet egész terjedelmében. Megjegyezzük itt, hogy legkiválóbb nemzetgazdasági íróink érdeklődnek ezen fontos ügy iránt és szerkesztőségünkhöz is nap-nap mellett érkeznek tudakozódó levelek az ügy állásáról.

— **A József főherczeg szanatórium célja.** Az egyesület célja korunk legnagyobb betegségére, a tüdővész ellen küzdeni minden rendelkezésre álló módon. E végből az egyesület széleskörű mozgalmat indít, hogy a pusztító kór ellen való védekezés köztudata hassa át a sziveket. Igyekszik bevonni az orvosi kart, amelynek tagjait felolvasásokra, népszerű ismertetésekre kéri föl. Népszerű röpiratokat oszt szét, pályaműveket jutalmaz, tudnivalókat terjeszt, tanácsokat ad a betegség pusztításainak enyhítésére. Beviszi a védekezés szükségének tudatát az

iskolai nevelés területére. Megnyerni igyekszik az irói világot, a lelkészi és tanítói kart, hogy általok a betegség arányáról, ragályos voltáról és gyógyíthatásáról a társadalom minden rétege kellő ismeretet szerezzon. A községeket a rájuk néző feladatokról tájékoztatja s ezeknek teljesítésére megfelelő módon serkenti. Elismerő jutalmakat oszt azoknak az orvosoknak és tanítóknak, akik az egyesületnek munkaterületén a legintenzivebb működést fejtik ki. Gondja van az egyesületnek arra, hogy a betegeket a családban kikutassa, a családi körből gyógyítóházakba vonja, a népesség szegényebb köreiből a lakásviszonyokat javítsa. Felveszi tevékenysége körébe a küzdelmet az alkohol ellen, mint amely egyik oka a tüdőbetegség terjedésének. Egyeseknek gyógysegélyeket ad és ellenőrzi, hogy a segély az orvosi rendelkezés szerint használtassék föl. Az alföldi (gyulai) József szanatórium létesítése után az ország egyéb részeiben is gyógyítóházakat (szanatóriumokat) állít a tüdőbetegeknek. A gyógyítóházakba elhelyezett betegek családját segélyezi. Az üdülő betegeknek olyan foglalkozásról gondoskodik, mely azok nehezen visszaszerzett egészségének ártalmára nincsen. Ambulatoriumokat és dispensatóriumokat állít föl. Ingyenesen oszt ki köpöcsészeket és közhelyeken könnyen áttekinthető föl hívást intéz a közönséghez, azok használatára. Kolóniákat létesít az üdülő tüdőbetegek részére. Általában feloleli a tüdőbetegség csapásai enyhítésének, a védekezésnek, az óvintézkedéseknek minden tennivalóját.

— **Helyettesítés.** A városi tanács a felfüggesztett dr. *Könyves Tóth Mihály* rendőrkapitány helyettesítésére *Simon Miklós* ker. kapitányt, *Orosz László* fogalmazó helyére pedig *Balogh Sándor* tb. aljegyzőt küldte ki. A bejelentési hivatal a vizsgálat ideje alatt *Vetési Béla* fogalmazó vezeti.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Nemes Gusztáv* tanfelügyelőségi tollnokot Temes vármegye segéd-tanfelügyelőjévé nevezte ki. A tanügy eme lelkes munkásának előléptetésén örülünk, másrészt azonban sajnáljuk a szeretetreméltó, művelt férfinak távozását.

— **Kolozsvár sz. kir. város és az önálló vámterület.** Kolozsvár sz. kir. város közgyűlése az önálló vámterület érdekében megkereste az összes törvényhatóságokat, hogy az országgyűlés képviselőházához intézendő feliratukban tiltakozzanak a kereskedelmi szerződések megkötése ellen és követeljék az önálló vámterület behozatalát.

— **A magyar gyáriparosok országos szövetsége** debreczeni fiókjának elnöke *Szántó Győző* gyáros ez uton is tudatja azokkal, kik a szövetség ügyeiben felvilágosítást óhajtanak szerezni, hogy vasárnaponként délelőtt 11—12 óra közt a kereskedelmi és iparkamarában szívesen rendelkezésükre áll.

— **A belügyminiszter és az új főispánok.** *Kristóffy József* belügyminiszter leiratot intézett mindazon vármegyei törvényhatóságokhoz, amelyek közgyűlési határozat alapján kimondták, hogy az ujonnan kinevezett főispánt be nem iktatják és ha ez mégis megtörténne, hivatali működésében nem támogatják és utasításaik végrehajtásától a vármegyei tisztviselőket eltiltják. A leirat így hangzik:

»Minthogy a főispán ő felsége által történt kinevezésének törvényességét bírálni a törvényhatóság jogositva nincs, minthogy a főispáni eskü a törvényhatósággal szemben törvény- és alkotmányjogi biztosítékot képez; minthogy a törvényhatóság közigazgatási érdekei minden kétséget kizárólag megkövetelik azt, hogy a főispánnak, mint a végrehajtó hatalom képviselőjének és a törvényhatósági önkormányzat ellenőrének hivatalos helyisége a vármegye székházában legyen elhelyezve; minthogy továbbá a vármegye

ujonnan kinevezett főispánjának, mint törvényesen kinevezett főispánnak, eskületétele érdekében szükséges intézkedéseit a vármegye tisztviselői foganatosítani tartoznak és minthogy a törvényhatósági bizottságnak nem áll jogában a közigazgatási bizottságot törvényben előírt kötelessége megszegésére fölhívni, ennél fogva:

a törvényhatóságnak a főispáni kinevezés törvényes voltának el nem ismerése, a főispáni helyiségek át nem adása és elzárása, a beiktató közgyűlés összehívásának, a tisztviselők azon való részvételének és a főispáni intézkedések foganatosításának eltiltása, valamint a közigazgatási bizottságnak törvényes kötelessége megtagadására való felhívása és a tisztviselők erkölcsi és anyagi érdekeinek biztosítása iránt hozott határozatait törvénytelennek és a törvényhatóság tekintélyéhez nem méltó oly kicsinyes dacznak kell tekintenem, amely megütközést kelt és a törvényhatóság önkormányzati joga gyakorlásának komolyságához fűződő bizalmat ingatja meg.

Mindezeknél fogva, tekintettel arra, hogy a törvényhatóságok feletti kormányhatósági felügyeleti jogom egyúttal szigorú kötelességemmé teszi azt is, hogy a vármegye önkormányzati hatáskörének tekintélyét megóvjam és a vármegyei közigazgatás zavartalan menetét minden összhangbontó törekvéssel szemben biztosítsam, a törvényhatósági bizottság határozatának idevágó részét az 1886. évi XXI. t.-cz. 10-ik szakaszában adott jogom alapján megsemmisítem és utasítom a vármegye közönségét, hogy a főispáni helyiségeket azonnal bocsássa a főispán rendelkezésére, tisztviselőit pedig utasítsa, hogy a főispánnak az eskü letétele végett szükséges és egyéb törvényszerű intézkedéseit feltétlenül foganatosítsa.

Budapest, 1906 január hó 24-én.

Kristóffy s. k.

— **Ezer korona a pénzhamisítók fejére.** A pénzügyminiszter körrendeletben hívta fel a közönség figyelmét az ezüst és nickel pénzek átvételénél való óvatosságra. 1897-ben főleg az egy forintos tallérokat hamisították, míg 1902. óta az egy koronás, 1903. július óta pedig az öt koronásokra is kiterjed a hamisítás. A hamisítványok forgalomba hozatala egyre terjed. A hamis pénzek késsel könnyen vágathatók, felületük érdes, homályos és betűik elmosódtak. A felirat: »Bizalmam az ősi erényben« teljesen hiányzik vagy az érmebe öntve teljesen elmosódott. Ismertető jelei tehát: szürke szín, zsiros tapintat, csekélyebb súly, érdes felület és hiányos felirat. Aki a hamisítók nyomára vezet a hatóságokat, az a pénzügyminiszteriumtól 1000 korona jutalmat kap.

— **Jubileumi diszgyűlés.** A debreczeni Páli Szt.-Vincze-Egyesület tíz évi működése után január hó 28-án, vasárnap d. u. 5 órakor a »Bika« disztermében jubileumi diszgyűlést tart, melyet megelőző ugyanaznap délután 4 órakor a kath. templomban tartandó hálaadó istentisztelet. Ezen jótékony egyesület tíz évi működését felölelő diszgyűlésre vendégeket és minden emberbaráti munkálkodás iránt érdeklődőt szívesen látunk. Belépti-díj nincs. A diszgyűlést társas à la carte követi ugyanott, melyen a közgyűlés tagjai részt vehetnek. Tisztelettel a debreczeni Szt.-Vincze-Egyesület elnöksége.

— **A h. főkapitány a tanácsban.** Vaday László dr. h.-főkapitány f. hó 25-ikén megjelent a városi tanács ülésén és ott bemutatkozott.

— **Domahidy Elemér búcsúja.** Domahidy Elemér Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város volt főispánja, kinek távozása nagy veszteség városunk közigazgatására, most búcsúzott el megleghangu iratban a városi tanácstól.

— **Tiszti orvosok nyilatkozata.** A fővárosi sajtó Kovács Gusztáv debreczeni főispán állapotáról írott tudósításaiban annak a vádnak adott kifejezést, hogy a fejsz genyeredése a debreczeni kezelő orvosok mulasztása folytán állott elő.

Dr. Balkányi, dr. Szalay és dr. Varga tiszti orvosok a budapesti tudósító útján erre nézve a következő nyilatkozatot tették közzé:

»Az összes budapesti lapok — és ezek nyomán a debreczeni lapok is — Kovács Gusztáv ur, Debreczen és Hajdumegye főispánja sérüléseinek gyógyulásában beállott szövődményekért — a kezelő orvosok véleményezése alapján — ama debreczeni orvosokat teszik felelősekké, kik őt az első segélynyújtásban részesítették.

Ez ellen mi alólirottak határozottan tiltakozunk.

Ugyanis elismert tény, hogy sebészés folytán beállott komplikáció (gennyedés, orbáncz, stb.) az első 5—6 napon belől feltétlenül jelentkezik, a jelen esetben azonban a komplikáció csak a 15—17-ik napon állván be, az semmi körülmények között nem imputálható a rendkívüli körülmények között első segélyt nyújtó debreczeni orvosoknak, kik nyugodt lélekkel állítják, hogy az első segélynyújtáskor a sebészeti körülményeknek minden tekintetben megfeleltek, annál kevésbé imputálható, mert ők a főispán ur figyelmét arra ismételtelen felhívták, hogy az itt kapott első kötést — mint ideiglenest — Budapestre érkeztek azonnal változtassa meg.

Ha azonban — és pedig a 15—17-ik napon lépett fel valamely komplikáció, az tisztán és kizárólagosan csak az utókezelésnek tudható be.

Debreczen 1906. jan. hó 21-én.

Balkányi Ede dr. I. ker. orvos., K. Szalay Béla dr. II. ker. orvos, Varga Emil dr. III. ker. orvos, mint segélynyújtó tiszti orvosok.

— **Felebezés.** A városi tanács a villamos telep építését a Siemens és Schuckert cégnek adta ki. A Ganz és Tsa részvénytársaság megfelebbezte a városi tanács határozatát, így tehát a legközelebb tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlés fog dönteni ez ügyben, mely a folytonos felebbezések folytán nem tud dűlőre jutni.

— **Felfüggesztések.** Kristóffy József belügyminiszter folyó hó 24-én kelt leiratában K. Tóth Mihály mezőrendőrkapitányt, Orosz László rendőrfogalmazót és Szöcs Lajos rendőrbiztost állásuktól felfüggesztette, végül megbizta a polgármestert, hogy rendeljen el vizsgálatot a saját hatáskörében és esetleg fűggesse fel Vadas Mózes rendőr őrsparancsnokot, Botos Lajos detektivet, Horváth Gábor, Horváth Károly, Karikó Balázs, Biben Miklós, Nagy László, Babó Péter, Holkos József, Váczi Sándor, Hajdu Kálmán és Ványi Zsigmond ellen.

— **Az új h. főkapitány.** Vaday László f. hó 24-én Debreczenbe érkezett és tegnap átvette a rendőrség ideiglenes vezetését Tóth János h. főkapitánytól, ki a belügyminiszter rendelkezéséből visszatér Budapestre. Kovács József polgármester Vaday László budapesti rendőrfogalmazó h. főkapitánynyá való kineveztetését, mint a kormánybiztosság belkőri intézkedését tudomásul vette.

— **Nagylelkű adomány.** Székely Ádám fogyvívás-árhelyi lelkész évi jövedelmének 10%-át felajánlotta életfogytig a Debreczenben létesítendő egyetem céljára. A nemes el-

határozás önmagát dicséri és intő példa azok áldozatkészségének megnyilatkozására, akik a szegény javadalmasu lelkésznél dusabban meg vannak áldva földi javakkal.

— **A honvédelmi miniszter rendelete.** Bihar honvédelmi miniszter a következő rendeletet intézte Debreczen sz. kir. város közönségéhez:

Azon reményben, hogy az 1905. és 1906. évi ujonczjutalékok ezen év folyamán az országgyűlés által megfognak szavaztatni és annak kijelentése mellett, hogy amíg az ujonczjutalékok meg nem szavaztatnak, a felülvizsgáló bizottságok elé magyar honosságu állításkötelesek nem vezethetők s jelen körrendeletnek az állításköteleseknek felülvizsgálatra vezetésére vonatkozó rendelkezései csakis az ujonczjutalékok megszavazása esetére lépnek hatályba, az 1906-ik évben a magyar korona országainak területén működendő vegyes felülvizsgáló bizottságoknak szervezése és összeállítása s a felülvizsgálatok foganatosítása iránt a következőket rendelem el stb.

Majd így folytatja:

Ezen alkalommal a sorozójárások tisztviselőinek ismételten is szigorú kötelességükre teszem, hogy az illető felülvizsgáló bizottság polgári elnökét minden hónapban és legalább három nappal a kitűzött határidő előtt különbeni felelősség és kártérítési kötelezettség terhe alatt pontosan értesítsék arról, hogy hányan fognak akár állításkötelesek, akár ezeknek megvizsgálandó férfirokonai elővezettetni.

Mert azon esetben, ha ezen köteles bejelentés elmulasztása daczára mégis történnék elővezetés, de a polgári elnök intézkedése folytán azon okból, mert az elővezetésről szóló köteles bejelentések a kellő időben hozzá be nem küldettek, a felülvizsgáló bizottság egybe nem ülne és nem is működne, a mulasztásban hibás tisztviselőt felelősségre fogom vonatni és esetleg az ilyen előlegesen be nem jelentett és a felülvizsgálat nem eszközölhetése miatt eredmény nélkül történt elővezetés folytán felmerült költségek megtérítésére, illetve az államkincstár kártalanítására fogom kötelezteni.

A honvédelmi miniszter helyettes polgári elnöknek *Rásó Gyula* kir. tanácsos, alispánt nevezte ki.

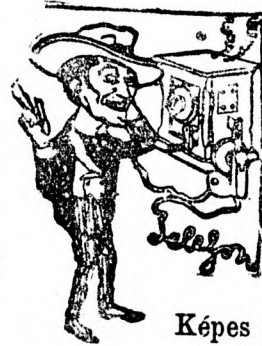
— **Tisztviselők betegsége.** *Máthé Miklós* házipénztárnok, ki nemrég nyugalmaztatását kérte és nyugdíjazásának ügye most van folyamatban, továbbá *Takács Bálint* közigazgatási iktató — mint részvétellel értesülünk — betegek. Ez okból a tanács helyettesítésüket rendelte el.

— **Sátoros cigányok.** A sátoros cigányok megint kóborolnak az utczákon, belopóznak a házakba, ami nagy rémületet okoz a félnélkebb természetű lakóknál. Van már rendőrségünk, gyalog, lovas csendőrségünk, tisztítsák meg a várost ezektől a veszedelmes látogatóktól.

— **Sikosak a járók.** A járók tisztántartására ismételten felhívjuk rendőrségünk figyelmét. Nap, nap után történnek csonttörések, lábíczamodások a sikos, le nem takarított járókon. Különösen veszedelmes a nagytemplom és az emlékkert környéke. Ugy látszik, ezen részeknek nincs gazdája.

— **A földdevők.** Az angol kormány egy rendeletével megtiltotta Pendszabban a földdevést. A hindu asszonyok, akik ugyanolyan szenvedélylyel áldoztak ennek a furcsa gusztusnak, mint a kínaiak az ópiumevésnek, ezrével halnak meg e különös táplálkozás hatása alatt. Az indiai éhínségek alkalmával keletkezett a földdevés, akkor, amikor az emberek jobb híjján minden lehetőt és lehetetlent összehoztak. Bizonyos vidékeken azóta, az éhínség elmúlása után is, megmaradt ez a rettenetes szokás, különösen Pendszabban. Az ehető földet nagy karavánok szállítják tevéháton Bikanirból a Ganges völgyébe és a Lahore környékén hat hónap óta elfogyasztott földet körülbelül 2000 zsákra becsülik.

— **Házak üvegből.** A »határtalan lehetőségek« hazája nemsokára egy új nevezetességgel gazdagabb. Chicagóban ugyanis üvegből fognak házakat építeni. Persze ezeknél a házaknál nem lesz alkalmazható e közmondás: »Aki üvegházban ül, az ne dobálódzon kövevel.« Az építőanyag üvegtéglából áll, mely noha üres, mégis szilárdabb és könnyebb lesz a mostani agyagból égetett téglánál. Az üvegtégla rossz hő- és hangvezető, úgy, hogy a házat egyaránt megóvjaa a napsugár és a hőkiszivárgás ellen. És miután a zajt sem engedí át, hatolni, ennél fogva a legzajosabb utczákon is nagy csendességben lehet lakni. A téglák rovátkoltak, tehát teljesen átláthatatlanok lesznek s ennél fogva fényes nappal lehet ruhát változtatni a szobában, anélkül, hogy az átellenben lakók indiszkrét tekintetétől kellene tartani. Az üvegházakban üvegből lesznek a fürdőkádak, a csövek, csapok a takaréktűzhely, a konyhaedények, tányérok stb. A háztető vörös üvegcsereppel lesz fedve. Az ablaküvegek likacsos üvegből készülnek, melyek a levegő beszívárgását megengedik. Ha nagy hideg van, vagy szél fúj, akkor egyszerűen becsukják az ablaktáblákat, melyek természetesen szintén üvegből készülnek, de nem likacsos üvegből. A lakók akadálytalanul látnak az utcára, anélkül, hogy őket az utcáról láthatnák. A köveket a házak előtt tarkaszínű üvegkoczkákból fog állani. Ugy lehet, hogy már nincs messze az az idő, amikor az emberek üvegruhában és üvegcipőben fognak járni Amerikában, a találmányok hazájában.

Villamos csengők, telefonok, villámhárítók berendezését minden terjedelemben, javítását és évi gondozását legjutányosabban és jótállás mellett eszközli **FÖLDVÁRI L.** debreczeni első elektrotechnikai vállalata Kossuth-utca 1. sz. (az udvarban). Villamos felszerelések, zseb-lámpák, kerékpárok és alkatrészek raktára.

Képes árjegyzék ingyen.

Telefon-szám 168.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérneműeket és kelenygyéket mérték szerint a legszebb kivitelben készít.

TELEFON 308. **MELOCCO PÉTER** TELEFON 308.

GYŐR. ~ ~ ~ BUDAPEST. ~ ~ ~ DEBRECZEN.

Képviselő: Debreczen és Hajdumegye részére: **LUKÁCS VILMOSNÁL**, Hatvan-utca 5.

Márványmozaiklap.
Műkő- és Czeméntárugyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott **kar-mantus** és **csömöszölt** Cze-mentesövek, Csatornázás.
Beton és Granitto Ferrazo burkoló munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron
a **JOHN-féle kéménytoldó,**

mely minden kémény huzatát megjavítja, füstzaklatást megszüntet.